

Exodus 22: 20-26

Vreemdelingen mag je niet uitbuiten of onderdrukken, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Weduwen en wezen mag je evenmin uitbuiten. Doe je dat toch en smeken zij Mij om hulp, dan zal Ik zeker naar hen luisteren: Ik zal in woede ontsteken en ieder van jullie doden, en dan zullen jullie eigen vrouwen weduwe worden en jullie kinderen wees. Als je geld leent aan iemand van mijn volk die armoede lijdt, gedraag je dan niet als een geldschieter en vraagt geen rente van hem. Als je iemands mantel als onderpand neemt, moet je die voor zonsondergang aan hem teruggeven, want hij heeft niets anders om zich mee toe te dekken. Waarmee moet hij zijn lichaam anders beschermen als hij gaat slapen? Als hij Mij om hulp smeekt, zal Ik naar hem luisteren, want Ik ben een genadige God.

Matteüs 5: 33-48

Jullie hebben ook gehoord dat destijds tegen het volk werd gezegd: "Leg geen valse eed af, voor de Heer gedane geloften moeten worden ingelost." En Ik zeg jullie dat je helemaal niet moet zweren, noch bij de hemel, want dat is de troon van God, noch bij de aarde, want dat is zijn voetenbank, noch bij Jeruzalem, want dat is de stad van de grote koning; zweer evenmin bij je eigen hoofd, want je kunt nog niet één van je haren wit of zwart maken. Laat jullie ja ja zijn, en jullie nee nee; wat je daaraan toevoegt komt voort uit het kwaad. Jullie hebben gehoord dat gezegd werd: "Een oog voor een oog en een tand voor een tand." En Ik zeg jullie je niet te verzetten tegen wie kwaad doet, maar wie je op de rechterwang slaat, ook de linkerwang toe te keren. Als iemand een proces tegen je wil voeren en je onderkleed van je wil afnemen, sta hem dan ook je bovenkleed af. En als iemand je dwingt één mijl met hem mee te gaan, loop er dan twee met hem op. Geef aan wie iets van je vraagt, en keer je niet af van wie geld van je wil lenen. Jullie hebben gehoord dat gezegd werd: "Je moet je naaste liefhebben en je vijand haten." En Ik zeg jullie: heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen, alleen dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemel. Hij laat zijn zon immers opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardig. Is het een verdienste als je liefhebt wie jou liefheeft? Doen de tollenaars niet net zo? En als jullie alleen je broeders en zusters vriendelijk bejegenen, wat voor uitzonderlijks doe je dan? Doen de heidenen niet net zo? Wees dus volmaakt, zoals jullie hemelse Vader volmaakt is.

Verkondiging

Lieve gemeente,

In het Oude Testament wordt nogal iets gevraagd van ons: Als je iemand iets leent, geen rente vragen. De banken zorgen er in deze tijden wel voor dat wij ons aan de Bijbel houden: we lenen ons geld uit aan de bank en we krijgen er geen of nauwelijks rente voor. De ABN AMRO is zelfs de eerste bank in Nederland waarbij je moet betalen om je geld daar te stallen, moet je wel meer dan 2,5 miljoen hebben. Ik zal niet aan u vragen wie van u daar toevallig bij hoort.

Jezus zegt bij Matteus steeds iets over het Oude Testament en gaat dan verder. Bij Leviticus staat inderdaad: Leg geen valse eed af als je bij Mijn naam zweert, want daarmee ontwijdt je de naam van je God. Voor het afleggen van een valse eed hoef je geen crimineel te zijn die liegt in een rechtbank hoor. Onder valse eden reken ik ook dit: Kent u dat dat u van iemand af wilt zijn en dan zegt: 'Oh, dat doen we dan nog wel een andere keer', terwijl je denkt: 'Dat ga ik helemaal nooit doen.' Dat is een valse eed, een valse belofte geven.

Jezus zegt: je moet helemaal niet zweren, niet bij God, niet bij de aarde, niet bij je eigen hoofd. En toch doen we dat wel eens.

Bent u toevallig wel eens bij een buluitreiking geweest van studenten die geneeskunde hebben gestudeerd en arts willen worden? Ik ben er een keer bij geweest. Die moeten beloven of zweren dat ze kort gezegd mensen helpen en zich aan de wet houden. En dat moeten zij bekrachtigen door een belofte: 'Dat belof ik' of 'Dat verklaar ik'. Of ze mogen er ook voor kiezen om het te zweren bij God. Dan steken ze de hand omhoog en zeggen: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig.' Er was een keer een vrouw en die zei iets heel anders, die zei per ongeluk: 'Zo waarlijk helpe mij God allemachtig.'

En zo zijn er wel meer beroepen, waarvoor je bij de rechtbank moet beloven of moet zweren dat je je aan de wet houdt. Toen ik trouwambtenaar werd in 2011 moest ik naar de rechtbank in Arnhem en voor twee vrouwelijke rechters heb ik gezworen dat ik me aan de wet zou houden, geheel tegen de Bijbel in, maar geheel volgens de Nederlandse wet, heb ik daarbij gezegd: 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig.'

En vervolgens mag je dan andere mensen van alles laten beloven voor de wet. (Ik trek mijn toga even aan.) En één derde van de stellen redt het niet om zich eraan te houden. Tachtig procent van de scheidingen zijn het initiatief van vrouwen. Misschien komt het daardoor ook dat lesbische stellen het vaakst uit elkaar gaan, gevolgd door de heterostellen. De meest stabiele relaties zijn de homorelaties.

Wie van u is een keer getrouwd in dit leven? Weet u wat u zoal beloofd heeft, toen u trouwde?

Als u voor 1 jan. 2018 bent getrouwd, bent u in gemeenschap van goederen getrouwd, tenzij u huwelijkse voorwaarden had geregeld bij een notaris. Daarna zit het iets ingewikkelder in elkaar, maar het komt erop neer, dat het precies andersom is: dat wat van jou is, blijft van jou, tenzij je het anders regelt bij de notaris. Onderhoudsplicht: je bent verplicht om in elkaars levensonderhoud te voorzien. Mag je afspraken over maken en naar je beste kunnen. Je bent elkaars wettelijke erfgenaam – kun je anders regelen, maar dan moet je even naar de notaris toe voor een testament. Voor bepaalde beslissingen zijn beide handtekeningen nodig: je kunt het gezamenlijke huis niet in je eentje verkopen.

Rechten: in veel pensioenregelingen bouwt u ook rechten op voor een nabestaandenpensioen. Elkaars naam gebruiken. Niet verplicht te getuigen in een rechtszaak tegen je man of vrouw of diens familieleden. Dat mag natuurlijk wel, maar het hoeft niet.

De meeste mensen die gaan trouwen, hebben geen idee van deze rechten en plichten, maar willen gewoon ja zeggen in voor- en tegenspoed, bij ziekte en gezondheid, in armoede en rijkdom tot de dood je scheidt. – dat is een religieuze belofte. Tot de dood je scheidt, belof je niet voor de wet, velen beloven dat wel in een kerk voor elkaar, voor God.

De meeste mensen trouwen natuurlijk met elkaar omdat ze die ander zo lief vinden, omdat ze zielsveel van de ander houden.

Lief zijn voor ander, lukt prima als de ander ook lief is voor jou. Maar wat als dat niet zo is? Wat als de ander nou eens stikchagrijnig is en stom loopt te doen.? Zijn er hier mensen die nooit chagrijnig zijn?

En dan kun je kiezen: of stom terug doen. Dat is meestal de makkelijkste keuze.

Of lief terug doen. Je kunt zeggen: lieverd, zeg het is, wat is er aan de hand?

Dat is Liefde met een hoofdletter: lief doen, als de ander stom doet.

En die hoofdletter Liefde, die vraagt Jezus niet alleen in te zetten voor je eigen man of vrouw, maar voor iedereen. In het Oude Testament stond al, dat je lief moest zijn voor een ander, voor vreemdelingen, voor wezen en weduwen. Je mag ze niet 18 uur op een dag laten

werken voor een hongerloon. Veel van dit soort zaken zijn in Nederland aardig geregeld. Kinderarbeid mag niet meer, als je tiener bent mag je een aantal uren werken en dan niet in de late uurtjes. En natuurlijk kunnen we in het nieuws excessen lezen, waar het toch gebeurt. Maar over het algemeen houden we ons hier aardig aan. Ga maar eens naar andere landen, daar is het soms echt anders geregeld. Jezus gaat in het Nieuwe Testament nog een stuk verder dan het Oude Testament. Hij zegt niet alleen: wees goed voor een ander, maar Hij zegt ook nog eens: wees goed voor een ander, ook als die niet goed is voor jou. Dus als iemand je op de rechterwang slaat, keer hem dan ook de linkerwang toe. Nou heb ik daar zo mijn bedenken bij hoor. Als je mishandelt wordt, alsjeblieft, zeg daar stop tegen. Er is niets liefdevols aan om dat in stand te houden. Waar ik het over had, was dat je partner ook een keer chagrijnig mag zijn, zonder bang te hoeven zijn dat jij gaat lopen, maar dat je nog steeds van hem houdt.

Dat te doen voor je partner is al heel wat, velen van ons redden dat heel aardig, maar Jezus vraagt dat ook nog eens te doen voor de mensen die je helemaal niet lief vindt, zelfs voor je vijanden. Dat is wel een ding. 'Dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemel.' Daar is prachtig het verschil tussen het Oude en het Nieuwe Testament te zien: in het Oude zal God in woede ontsteken als je iets fout doet. Als je iets fout doet, dan zal God je straffen.

Nu is dat inmiddels een vrij ouderwetse leer methode, die ook hier lang stand heeft gehouden, maar waar de meeste leraren en opvoedkundigen toch op teruggekomen zijn. Tegenwoordig wordt er gezegd: niet iemand straffen voor het verkeerde, maar belonen voor het goede. Het schijnt veel beter te werken.

Of zoals het in het Nieuwe Testament staat: Hij laat zijn zoon immers opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardig. Iedereen krijgt de warmte van de zon en de regen over zich heen. Oftewel, God geeft zijn liefde aan iedereen, niet alleen aan mensen die het goede doen. Maar dat is toch oneerlijk? God kan niet anders, omdat Hij Liefde is.

Wees volmaakt, zoals jullie hemelse Vader volmaakt is, vraagt Jezus vandaag aan ons. Hoe dan? Door te beseffen dat je zijn kind bent. Je lijkt op Hem. Je bent al volmaakt, je bent al één en al liefde. Geef gewoon je liefde. Niet om dat wat een ander er mee doet. Hoe een ander ook reageert, liefdevol of met een botte opmerking, jij geeft gewoon jouw liefde, omdat je niet anders kan, omdat jij een kind van God bent, omdat jij ten diepste liefde bent. Amen.